

БЕЗПЕКА ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

У роботі досліджено особливості забезпечення безпеки туристичної діяльності в Україні в умовах сучасних викликів. Визначено сутність поняття безпеки в туризмі та її складові; основні безпекові загрози та заходи щодо їх подолання; виокремлено найбільш проблемні та відносно безпечні регіони України. Проаналізовано динаміку туристичних потоків в умовах війни. Обґрунтовано необхідність щодо забезпечення безпеки туристичної діяльності в умовах сучасних викликів.

Ключові слова: туристична діяльність, безпека в туризмі, складові туристичної безпеки.

The paper examines the features of ensuring the safety of tourism activities in Ukraine in the face of modern challenges. The essence of the concept of security in tourism and its components are determined; the main security threats and measures to overcome them are identified; the most problematic and relatively safe regions of Ukraine are identified. The dynamics of tourist flows in wartime are analyzed. The need to ensure the safety of tourism activities in the face of modern challenges is substantiated.

Keywords: tourism activities, security in tourism, components of tourism security.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку туристичної галузі питання безпеки набуває ключового значення, оскільки саме рівень захищеності туристів визначає привабливість туристичних напрямків та стабільність функціонування туристичного бізнесу. В Україні ситуація значно ускладнилася внаслідок воєнного стану, що призвів до трансформації традиційних ризиків та появи нових загроз, пов'язаних із військовими діями, інформаційними атаками та нестабільністю соціально-економічного середовища. Як зазначає І. Р. Данчевська, в умовах воєнного стану безпека стає визначальним фактором розвитку туристичної діяльності та її відновлення [2]. У зв'язку з цим, виникає необхідність комплексного переосмислення системи забезпечення безпеки в туризмі.

Мета дослідження – охарактеризувати сутність безпеки туристичної діяльності в Україні в умовах сучасних викликів.

Виклад основного матеріалу. Безпека туристичної діяльності розглядається як комплексна категорія, що характеризує стан захищеності туристів, туристичних ресурсів і суб'єктів

господарювання від різноманітних загроз [4]. В умовах воєнного стану це поняття набуває ширшого змісту та включає не лише традиційні складові, але й військові ризики, пов'язані з ракетними ударами, бойовими діями, обмеженнями пересування та порушенням функціонування інфраструктури [2].

Узагальнюючи, безпеку в туризмі доцільно визначати як систему організаційних, правових, економічних та технологічних заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків для життя і здоров'я туристів, забезпечення їхньої поінформованості та створення умов для відносно безпечного перебування навіть у кризових умовах [3].

Суттєвою характеристикою сучасного розвитку туризму в Україні є значна регіональна диференціація рівня безпеки. До найбільш небезпечних регіонів належать Сумська, Харківська, Донецька, Луганська, Запорізька та Херсонська області, де ведуться активні бойові дії або існує безпосередня загроза їх виникнення. Також до зон підвищеного ризику належать Одеська та Миколаївська області, що зазнають регулярних ракетних атак, а також місто Київ як стратегічний центр держави.

Водночас, відносно безпечними регіонами є західні області України (Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська, Чернівецька), а також окремі центральні області, зокрема Полтавська, Вінницька, Кіровоградська, Черкаська. Саме ці території стали основою для розвитку внутрішнього туризму в умовах війни.

За оцінками експертів, після початку повномасштабного вторгнення туристичні потоки в Україні скоротилися більш ніж на 60–70 %, однак у 2023–2024 роках спостерігається поступове відновлення внутрішнього туризму, насамперед у відносно безпечних регіонах [4]. Це свідчить про прямий взаємозв'язок між рівнем безпеки та туристичною активністю.

Система безпеки туристичної діяльності є багатокомпонентною та включає такі складові:

Правова складова передбачає формування нормативно-правової бази, що регулює діяльність у сфері туризму та визначає стандарти безпеки. Вона включає законодавчі акти, правила поведінки туристів, вимоги до суб'єктів туристичного бізнесу та механізми відповідальності. У сучасних умовах важливим є адаптація правового регулювання до вимог воєнного стану.

Організаційно-управлінська складова охоплює систему управління безпекою, що включає: планування, координацію діяльності різних суб'єктів, моніторинг ризиків та кризове реагування. Ефективне управління передбачає взаємодію органів влади, туристичних підприємств та служб безпеки [3]. Також вагомого значення набуває впровадження ризик-орієнтованого підходу та сучасних механізмів управління безпекою в туристичному бізнесі.

Економічна складова пов'язана із забезпеченням фінансового захисту туристів і включає страхування, компенсаційні механізми та фінансові гарантії. Як зазначають Н. Бакало, І. Кречотень та В. Маховка, страхування є ключовим інструментом мінімізації ризиків і забезпечення економічної безпеки туристів [1].

Інформаційна складова передбачає забезпечення туристів достовірною та своєчасною інформацією, захист персональних даних і протидію дезінформації. В умовах війни особливого значення набуває оперативне інформування про повітряні тривоги та небезпечні території [5].

Технічна складова включає використання сучасних технологій і технічних засобів: систем відеоспостереження, сигналізації, оповіщення, укриттів та засобів евакуації. Її роль значно зростає в умовах підвищених ризиків.

Соціальна складова охоплює підготовку персоналу, формування культури безпеки, психологічну підтримку туристів і забезпечення доступності послуг для різних груп населення.

Сучасні безпекові виклики мають комплексний характер і включають воєнні загрози, техногенні ризики, інформаційні атаки, соціально-психологічну напруженість та економічну нестабільність [5]. Для їх подолання застосовуються такі заходи:

- впровадження систем оповіщення;
- розробка інструкцій дій у надзвичайних ситуаціях;
- страхування туристів;
- використання цифрових технологій;
- підвищення кваліфікації персоналу;
- державне регулювання та контроль [3].

Висновки. Таким чином, забезпечення безпеки туристичної діяльності в Україні в умовах сучасних викликів потребує комплексного та системного підходу. Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що безпека туристичної діяльності в

Україні в умовах воєнного стану є складною багаторівневою системою, яка зазнала суттєвих трансформацій під впливом сучасних викликів.

Рівень безпеки суттєво диференціюється залежно від регіону: прифронтові та стратегічно важливі території характеризуються високим рівнем ризику та зниженням туристичної активності, тоді як відносно безпечні регіони забезпечують розвиток внутрішнього туризму. Ефективна система безпеки туристичної діяльності повинна базуватися на інтеграції правових, організаційних, економічних, інформаційних, технічних і соціальних складових. Особливе значення має впровадження ризик-орієнтованого підходу, цифрових технологій та сучасних механізмів управління безпекою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бакало Н., Крекотень І., Маховка В. Страхування в туризмі. *Економічні горизонти*. 2023. № 1(23). С. 59 – 69. DOI : [https://doi.org/10.31499/2616-5236.1\(23\).2023.273358](https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(23).2023.273358) (дата звернення : 11.11.2025).
2. Данчевська І. Р. Безпека туризму України в умовах воєнного стану. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2022. № 2 (81). С. 193 – 196. DOI : <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.2.24> (дата звернення : 10.11.2025).
3. Заваріка Г. М., Денищенко Л. В., Косенко В. В. Правові та організаційні засади безпеки діяльності у сфері туристичного бізнесу. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2021. № 3. С. 23–32. DOI : <https://doi.org/10.36477/tourismhospsee-3-4> (дата звернення : 12.11.2025).
4. Кожухівська Р., Тимчук С. Безпекова діяльність у сфері туризму та рекреації в Україні: аналітичний огляд. *Економіка та суспільство*. 2023. № 53. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-43> (дата звернення : 13.11.2025).
5. Руденко М., Кочума І., Кравченко О., Третяк Н. Інформаційна безпека в smart-туризмі. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2024. № 328 (2). С. 351 – 359. DOI : <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-328-42> (дата звернення : 12.11.2025).

I. V. Pilskiy

Prague University of Economics and Business Czech Republic

ENSURING TOURISM SAFETY IN THE CONTEXT OF SUDDEN AND UNFORESEEN EVENTS

The article examines the impact of the January 2022 events in Kazakhstan on the tourism industry, the response of the state and business, the vulnerabilities of the tourism security system. Based on official government reports, aviation and airport services, as well as materials from international organizations, it shows how